

Schrijftalent gezocht!

In deze Militaire Spectator is plaats gemaakt voor twee gastcolumnns. M. Igel gaat in op asymmetrische oorlogvoering, terwijl P. Glas de inzet van de landmacht bij de bestrijding van het hoogwater in Duitsland belicht. De redactie van de Militaire Spectator daagt ook andere lezers uit om een gastcolumn te schrijven. Het thema is vrij, maar moet passen binnen de formule van het tijdschrift.

De boodschap moet relevant zijn voor de lezers. Het moet gaan om een gefundeerde eigen mening, om een logisch opgebouwd betoog en de feiten moeten kloppen en verifieerbaar zijn. Een bijdrage mag maximaal duizend woorden tellen. U kunt uw gastcolumn sturen naar de bureauredactie (zie colofon). De redactie wacht uw bijdrage met belangstelling af.

De hoofdredacteur

Wat nu met de asymmetrische oorlogvoering?

M. Igel

Je ziet het gebeuren op de tv en je leest het in de krant. In het kader van de *War on Terror* leidde de operatie *Enduring Freedom* in 2001 in korte tijd tot de val van de Taliban. Zonder de inzet van grote formaties westerse grondtroepen kwam dit succes tot stand door het gebruik van *airpower* ter ondersteuning van lokale strijdgroepen. Wat we zagen in de tien jaar daarna was een langdurige en kostbare inzet van mensen en middelen in een poging de 'vrede' te winnen. Moegestreden vertrekt nu de ene na de andere deelnemer, zijn wonden likkend, terug naar huis. Wat daarna vermoedelijk zal gaan gebeuren begint zich af te tekenen: de Taliban, die zijn tijd heeft afgewacht, keert terug en ruimt de ontwikkelingsresten stukje bij beetje op. En alles is weer min of meer bij het oude. Dit scenario wordt de asymmetrische oorlog genoemd en de vraag is nu waarom het zo vaak mis gaat met onze goed bedoelde inspanningen, hoe oppermachtig we ook lijken te zijn.

Het interventiedoel

Het is een aanvaard beginsel dat de politieke doelstelling de uitgangspunten vaststelt van een te voeren krijg. In het editoriaal van de *Militaire Spectator* van mei 2013 staat in dat verband dat tegenwoordig het politieke einddoel niet meer het behalen van de beslissende strategische overwinning is.¹ Gewin of macht, in het verleden meestal de drijfveer om een oorlog te willen winnen, zijn inderdaad verbannen uit het denken van hedendaagse democratische staten. Daarvoor in de plaats is het streven naar veiligheid en een betere wereld gekomen. Onder een betere wereld is dan te verstaan het brengen van democratie en mensenrechten. Het opleggen van een bepaalde religie of ideologie kan natuurlijk ook worden opgevat als een van oudsher beproefde manier om de wereld te verbeteren, maar hier beschouwen we dat niet als zodanig. Het in het voorgaande gemaakte onderscheid in doelstellingen wordt ondersteund door passages uit het artikel 'De zwakte van getalsterkte' in de *Militaire Spectator* van december 2011.² Beperken we ons tot het Afghaanse voorbeeld, dan zien we dat het streven naar veiligheid dat leidde tot het verdrijven van de Taliban, werd

1 Zie: 'De hoofdredacteur', in: *Militaire Spectator* 182 (2013) (5) 218-219.

2 E.A. Claessen, 'De zwakte van getalsterkte. De relaties tussen het aantal in te zetten militairen, democratische besluitvorming en de media', in: *Militaire Spectator* 180 (2011) (12) 539.

gevolgd door pogingen om een betere samenleving te scheppen met burgerrechten naar westers model. Op deze wijze zijn we al eerder terechtgekomen in een situatie die we de ‘asymmetrische oorlogstoestand’ hebben genoemd. Hoe groter het cultuurverschil is met het gebied waar we ingrijpen om de burgerrechten te brengen, hoe groter de kans is om, ondanks de *hearts and minds*-benadering, te stranden in een asymmetrisch moeras. De kans daarop is des te groter omdat niet-statelijke actoren zich bij voorkeur ontplooiën in achtergebleven *failed states*.

Mogelijkheden

In de *Militaire Spectator* kom ik in veel artikelen alinea's tegen die, met elkaar in verband gebracht, in de richting van opmerkelijke mogelijkheden wijzen op het gebied van de asymmetrische oorlogvoering. Het valt niet te ontkennen dat de ‘subversieve strijder’ in het voordeel is. Hij is thuis in zijn cultuur, hij is onzichtbaar en weet waar je bent en wat je doet. Hij hoeft zich niet méér in te spannen dan je zo nu en dan enige verliezen toe te brengen. Hij heeft geen haast, want de tijd werkt in het nadeel van de mogendheid die met een grote troepenmacht burgerrechten komt brengen. De media volgen de gang van zaken en registreren de verliezen. Uiteindelijk eist de publieke opinie resultaten die de kosten wettigen. Eigen huis en haard staan immers niet op het spel. De factoren tijd en aandacht blijken doorslaggevend te zijn in dit scenario. Het eerder genoemde artikel over de zwakte van getalsterkte ondersteunt deze zienswijze door op bladzijde 539-543 te benadrukken dat het in onze tijd meestal om ‘kleine oorlogen’ gaat: alleen degenen die zich in het conflictgebied bevinden ondervinden de gevolgen aan den lijve. Bij het thuisfront zal het verschil tussen succes en falen met de tijd geleidelijk vervagen en gaat het electoraat de kans op een overwinning lager inschatten naarmate het conflict langer duurt. Het verschuiven van de publieke opinie wordt belangrijker dan het verloop van de strijd. Een competente tegenstander kan de hiervoor beschreven dynamiek uitbuiten door het conflict eindeloos te rekken. Hij heeft geen militaire overwinning nodig

om een westerse tegenstander tot een terugtocht te dwingen.

Maar waarom zouden we die, voor ons zo ongunstig uitpakkende, asymmetrie niet omkeren?

Dan worden wij de onzichtbare strijdmacht die onverwacht toeslaat waar het hard aankomt. Dat vergt geen kostbare troepenmacht.

De eigen verliezen zijn gering en op ons gemak kunnen we de subversieve elementen één voor één elimineren. Niet indrukwekkend. Publieke belangstelling voor de krijgsvorrichtingen is er dan ook nauwelijks meer en dus ook niet bij de media. Ongetwijfeld een simpele gedachtegang, maar toch. De uitschakeling van Osama Bin Laden toont de mogelijkheden van dit optreden aan. Het moet gezegd worden, deze wijze van oorlogvoeren wordt alleen nog maar ingegeven door veiligheidsoverwegingen.

Het streven naar een betere wereld is niet meer aan de orde, maar dat streven bleek toch al niet zo succesvol te zijn. In het artikel over de zwakte van getalsterkte wordt op bladzijde 543 in deze zin gesproken over de low profile-operatie als oplossing van het asymmetrische dilemma, omdat dit type van inzet onbeperkt kan worden volgehouden zolang pers en electoraat geen belangstelling hebben.

De sleutel tot het behoud van politieke vastberadenheid ligt er dus in zo weinig mogelijke aandacht op de militaire inzet te vestigen.

De middelen

Indien bij een gewapend conflict de politieke wens slechts bestaat uit het zekerstellen van de eigen veiligheid, dan moet het optreden dus worden beperkt tot ‘asymmetrisch’ optreden. Men is dan geneigd allereerst te denken aan het uitschakelen van broeinesten van terrorisme door overvallen met speciale eenheden. Dat een op deze wijze uitgevoerde operatie succes kan hebben, bewijst het voorbeeld ‘Bin Laden’. Het op deze wijze uitschakelen van de tegenstander op een wereldwijd strijdtoneel zal echter niet altijd mogelijk zijn. Bovendien dient men over buitengewoon nauwkeurige en tijdige inlichtingen over de vijand te beschikken, waarbij ‘zien zonder gezien te worden’ een absolute voorwaarde is. Welke middelen staan ons daarvoor ter beschikking? In het artikel ‘Contouren van conflict in de 21ste eeuw’ geven

T. Sweijs en S. de Spiegeleire antwoord op deze vraag.³ Zij stellen dat in de toekomst de *drone* (UAV) niet alleen door miniaturisering veel kleiner wordt, maar ook in staat zal zijn om langere missies te vliegen en volledig autonoom te opereren. Daardoor zal het mogelijk zijn om onopgemerkt doelwitten in alle weercondities dag en nacht te volgen en zodoende netwerken en het *pattern of life* van tegenstanders te onthullen. Prof. dr. De Graaff sluit zich hierbij aan door in zijn artikel 'Waar is de onzichtbare vijand?' te stellen dat de technologische ontwikkeling van drones het mogelijk zal maken de tegenstander onzichtbaar te observeren en uit te schakelen.⁴ Het is daardoor volgens hem ook al mogelijk om vanuit de leunstoel gevechtshandelingen aan de andere kant van de wereld uit te voeren.

De moraal

Allereerst is daar de Cheney-doctrine over het beantwoorden van dreigingen. In algemene zin luidt die: 'prevention based upon suspicion' en 'absolute proof cannot be a precondition for action'. De *pre-emptive strike* die daar uit voortkomt is echter een middel gebleken dat niet altijd door iedereen wordt toegejuicht.

Inzake oorlogsrecht bij UAV-operaties gaat de discussie hoofdzakelijk over de juridische positie als combattant van UAV-piloten en over de legitimiteit van *targeted killing*. Dit dilemma wordt verduidelijkt door het gebruik door de VS van UAV's om leiders van al-Qaida en de Taliban, die zich in Pakistan verbergen, uit te schakelen zonder met dat land in oorlog te zijn.

Terzijde kan nog worden opgemerkt dat, getuige wat zich de laatste tijd aldaar afspeelt, de VS al bezig lijken te zijn de asymmetrie in de War on Terror te kantelen. Ten overvloede: het voorgaande wil geenszins de noodzaak uitsluiten voorbereid te blijven op wat zich op enig moment, buiten de krijtlijnen van de asymmetrische krijg, kan voordoen.

3 T. Sweijs en S. de Spiegeleire, 'Oriëntatie op de toekomst. Contouren van conflict in de 21ste eeuw' in: *Militaire Spectator* 181 (2012) (11) 488, 489.

4 B.G.J. de Graaff, 'Waar is de onzichtbare vijand?' in: *Militaire Spectator* 181 (2012) (1) 16, 17.

MEDEDELING

Artikelen uit de *Militaire Spectator* zijn ook te raadplegen via internet.

De artikelen zijn als pdf-bestanden te vinden op www.kvbk-cultureelerfgoed.nl.

Het digitale archief gaat terug tot 1832, het jaar van de oprichting van het tijdschrift en loopt tot en met 2005.

'Call in the Dutch!'

mr. drs. kol (r) P.C.G. Glas

Met gepaste trots twitterde onze landmacht (@landmacht) over de inzet van 101 Genie-bataljon bij de bestrijding van het hoogwater in Duitsland. De bijgaande foto symboliseerde als geen ander de samenwerking met onze Duitse collega's: schouder aan schouder, zandzakken leggend op de dijk van de Elbe. Ze kwamen van twee kanten en naderden elkaar tot de klus geklaard was. Hoe tastbaar kun je de Duits-Nederlandse samenwerking maken? Ik moest even denken aan de foto van Amerikaanse en Sovjet troepen die elkaar in 1945 ontmoetten, ik meen bij het offensief naar Berlijn, óók aan de oevers van de Elbe. Wat zijn de tijden veranderd...

Een week eerder vroeg 1-CIMIC bataljon mij om als tegenspeler op te treden in een oefening voor actieve reservisten die als specialist mogelijk ingezet zullen worden bij vredesmissies onder VN-vlag. De oefen-case speelde, niet toevallig, in Mali. Mijn rol was die van een corrupte directeur van een drinkwaterbedrijf in de hoofdstad Bamako. Ook wel eens lekker om te doen.

In het dagelijks leven ben ik 24/7 met water bezig. Als watergraaf van het Brabantse waterschap De Dommel en als landelijk voorzitter van de koepelorganisatie, de Unie van Waterschappen. In mijn CV staat óók dat ik reservekolonel ben. Vanaf 1999 bij CLAS als specialist watermanagement en vanaf 2010 in de algemene reserve-pool. Ik ben er trots op als reservist (lichting 82-4) gedurende mijn gehele civiele loopbaan van nu dertig jaar ook een bescheiden bijdrage aan de doelen van de Nederlandse krijgsmacht te hebben kunnen leveren.

Ik permitteer me daarom een uitdaging bij de krijgsmacht en de politieke leiding neer te leggen. Het zou volgens mij een fantastische uit-

daging zijn als we als NL krijgsmacht de ambitie zouden formuleren om in internationaal verband leidend te willen zijn op civiel-technisch gebied bij inzet in vredesmissies én bij noodhulp bij natuurrampen. Dus niet alleen op afroep beschikbaar, maar echt leidend. En dan in het bijzonder bij alles wat te maken heeft met waterbeheer en watersnood.

Hoe Nederlands kun je het maken? Na de watersnoden in de VS met de orkaan 'Katrina' in de Mississippi-delta bij New Orleans in 2005, en bij New York en de Oostkust met de orkaan 'Sandy' in 2012 is er een nieuwe uitdrukking gekomen: 'Call in the Dutch'. De Amerikanen beseffen dat wij hen op civiel-technisch en organisatorisch gebied veel te leren hebben.

En dat geldt naar mijn mening elders ook. Dus pleit ik voor een fundamentele keuze van ons land om in internationaal verband onze militaire en civiele kennis en capaciteiten te bundelen en consequent en ruimhartig aan te bieden voor inzet bij vredesmissies en bij watersnoden.

Ook internationaal moet het credo worden: 'Call in the Dutch'. Dit zou niet alleen bijdragen aan internationale vrede en veiligheid, maar ook aan ons imago als wateringenieurs en waterbeheerders. Het past bovendien in de doelstellingen van het huidige kabinet om onze kennis van water nadrukkelijk in te zetten in het brede terrein van innovatie, exportbevordering en ontwikkelingssamenwerking. Laten we de militaire dimensie hier expliciet aan toevoegen. Wij leveren voortaan de genie van de wereld. 'Call in the Dutch!' ■